

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pedagogică culturală a corpului didactic primar din jud. Sălaj

---

Un gol care se umple.

Experiența adunată ne confirmă faptul că ideile și faptele mari sunt realizate și îndeplinite prin acțiunea conștientă și energică, a unor exponenți ai conștiinței colectivității, care se mențin apoi prin substratul adânc ce este în această conștiință a colectivității, ce se formează prin lungi evoluții și care singură își dă energiile realizătoare.

Opera de forță nu poate să se mențină decât până atunci, când energiile oprimate găsesc o supapă, pentru ca prin forța energiilor elastice, să zdruncine echilibrul stabilit, pentru a-și croi un altul. Numai în cazul când ulterior ea și-ar întinde rădăcinile în mijlocul celor care li se impune, ea și-ar asigura viața, fiind opera unei conștiinți avansate. Idealul spre care tinde omenirea este dreptatea. Ea este concepută în diferite feluri după timp și loc. Pentru realizarea ei s'a vărsat mult sânge; s'a dovedit că dreptatea premiază forța și nu forța este aceea care premiază. Istoria își schimbă mereu cursul; idealul de dreptate singur poate schimba fața lumii. Aceste idei sunt adevărate ca fiind creațiuni ale rațiunii umane, care se formează prin aprecieri asupra cazurilor particulare și apoi se generalizează. Acelaș lucru și cu rev. „Școala Noastră”. Sălajul este printre primele județe care și creiază o revistă a învățatorimii în Ardeal. Au fost necesare voințe tari, stăruitoare ca s'o realizeze. Li vedem, în parte, notați în fruntea revistei din anii trecuți. Sunt figuri binecunoscute prin activitatea lor stăruitoare în atâtea direcțiuni: este D-l Ioan Mango

astăzi revizor școlar pensionat, D-l Dumitru Mărgineanu actual revizor școlar al județului Sălaj, D-l Leontin Ghergariu, redactor al revistei, având ca colaboratori, printre alții, pe D-nii Gheorghe Matieșanu actual prefect al județului, Dionise Maior, Nicolae Nistor fost inspector școlar, Gheorghe Popovici, Traian Cionfi, Simion Oros, etc.

Revista apare dela început cu un program frumos „pedagogico-cultural” și cu un format aprecia-bil, datorită energiei celor care au înființat-o și condus. În ultimul timp părea a fi dispărut; dar în realitate n'a fost decât o stagnare trecătoare, pentru a-și căuta făgașul definitiv. A trebuit să-și sădească mai adânc rădăcinile în conștiința aceluia care-i dau viață în viitor, fără de care nu ar putea trăi.

Ca orice lucru de început, se părea că dibuește, spre căutarea adevăratului rost ce-l are de îndeplinit, dat fiind caracterul prea moralist, dictatorial sau că servește anumite interese, ca reacțiune s'ar fi dat cu „bățul în baltă.”

Cred că revista este pe drumul cel drept și-și caută sprijinul într'o conducere pricepută și o susținere binemeritată mai cu seamă din partea învățătorilor. Orice s'ar spune, în fruntea revistei trebuie să fie o vedere unică de ansamblu, care să coordoneze activitățile și spre binele revistei o are.

Roadele acestei reviste sunt evidente. Ea este firul vizibil care leagă pe toți învățătorii și-i transformă într'un organism. Face apel la simțul speculativ, la toți acei care o vreau; satisface o lipsă de primul rang pentru noi toți. Și partea oficială are însemnătatea ei. Prin ea s'a organizat administrația școlară, prin îndrumările date de D-l revizor școlar Dumitru Mărgineanu, cu atât mai mult cu cât mulți citesc numai partea oficială; s'a unificat punctul de vedere și în organizarea școlară, a dat sfaturi, curaj, menținând și ridicând moralul, pe lângă celelalte binefaceri care le poate procura o revistă de acest gen. Dacă unele chestiuni personale, egoiste le-a îndepăr-

tat, nu trebuie s'o condamnăm, căci nu astfel de interese trebuie să servească.

S'au ridicat glasuri contra celor dintâiu pioni, mai cu seamă contra D-lor Ioan Mango și Leontin Ghergariu, primul care ne mai făcând parte dintre învățători, și d-l Leontin Ghergariu ca fiind străin de noi. Cred că și astăzi este tot un învățător d-l Mango, deși după o muncă meritorie a fost scos la pensie; iar d-l Leontin Ghergariu, om nobil, care a fost totdeauna în mijlocul învățătorilor, prin misiunea de redactor, nu putea decât să ne aducă reale servicii și un sprijin important; cred că astăzi se recunosc acestea pentru a nu se mai ridica glasuri contrare; iar dânsii să nu ne părăsească.

Revista și în trecut n'a avut decât renume frumos. Pentru cercetătorul de mâine ea va fi oglinda fidelă a întregului învățământ și va reprezenta starea la care s'a ajuns în epoca respectivă, fiind un izvor de date și studii.

Intr'o revistă din Muscel „Provincia Literară” No. 2 din 1928 la recenzii, am găsit frumoase aprecieri, din care reproduc câteva cuvinte: „Dascălii Ardeleni pe semne că politicăresc mai puțin ca cei din regat. Altfel nu s'ar explica preocuparea lor de probleme culturale-pedagogice.” Revista s'a răspândit mult, fiind apreciată bine de marele public. Meritul desigur în primul rând este al acelora, care au înființat-o. S'au ivit divergență în privința conținutului publicațiilor. Revista se intitulează „cultural-pedagogică,” de unde deducem că se ocupă cu chestiuni profesionale și în al doilea rând urmărește a desvolta tendința către cultură. Cultura în înțelesul ultim este „însuși efortul prin care inteligența omenească, determină destinele vieții omenești.” Cultura este acel impuls pe care-l simte omul, în mod dezinteresat, de a se ridica pe scara valorilor reale, ideale; adevărul, binele, frumosul. Știința este un mijloc pentru a ne ridica spre realitățile ultime ale lumii. Nu cred deci că numai prin anumite feluri de articole revista

și-ar putea îndeplini menirea ei, cu care se întitulează; nu înțeleg a se admite cuvântul „culturală“ în sensul de cunoștințe profesionale sau înrudite cu ea. Adevărul, binele, frumosul, realități ideale, creații ale rațiunii umane, nu se pot realiza niciodată, întocmai cum este ideea de cerc sau infinitul matematic spre care numărarea tinde, dar care nu are un sfârșit. Revista ar satisface adevăratele necesități când ar fi deschisă pentru tot felul de articole, neîncadrând-o în cadre rigide numai pentru anumite articole. Nu trebuie să se exagereze însă ținând seamă de natura acestei reviste și de mediul în care are a trăi. Totul este o chestiune de echilibru și măsură.

Nevoile materiale ne copleșesc; strigătele de desnădejde par fără ecou, par familiare, nu prea impresionează; dar nu trebuie să neglijăm și partea intelectuală, pentru a deveni sceptici.

La urmă, nevoile materiale sunt și ele numai mijloace pentru a ne putea desvolta destinația noastră morală, aici pe pământ.

Astfel, să întindem cu toți mâna către această revistă, care își întinde câmpul de activitate, bine-meritat, și prin glasul ei chiamă pe toți la muncă pentru a continua activitatea rodnică începută, să umple mai departe golul pe care și-a propus să-l umple.

Moiad, 4 Martie 1932.

Constantin I. Floareș

inv. student în drept.

Istoria regională în școala normală.

Perspectivile ce le proiectează o națiune pentru viitorul ei, trebuie să aibă la bază cunoașterea temeinică a trecutului ei, pe deoparte pentru că în trecutul acestei națiuni s'au mai prezentat astfel de situații și s'au proiectat perspective cari unele au eșuat complet, altele în parte și unele au adus rodul dorit, de unde dar avem izvor de inspirație, spre a forma o eră de creație prin acele perspective, pe de altă parte, faptele cari au animat în trecut drumurile identice sau asemănătoare, vor avea în viitor rolul de a-l stimula și avânta.

Din trecutul glorios al neamului nostru, multe am învățat și ne-am adoptat la atât de multe încercări cari ne mențin ca națiune, dar am învăța și mai multe, dacă acel trecut s'ar cunoaște în toată plenitudinea lui.

În vechiul regat oamenii mari ai neamului ca: Xenopol, Iorga, Enciu, Tocilescu, etc. au cutreerat toate satele și cătunele, cercetând prin podurile bisericilor, școalelor și primăriilor, descoperind documente cu dovezi neperitoare, din acel trecut.

Dar nu tot așa stăm cu provinciile unite, unde starea vitregă prin stăpâniri străine, nu a permis astfel de cercetări.

S'au băfătorit și prin aceste provincii drumurile amintite dar asuprirea era din cale afară de grea, pentru că să se ajungă la rezultatul dorit. În general pe întreagă țara în această direcție se poate munci mult.

Ca promotor al acestei munci, ca să-i putem zice națională, se impune o inițiere în metoda de cercetare istorică, acelor cari munca a depășit de mult cadrele personale, devenind desinteresată, asiduă, cu jertfe chiar și în cadrele căreia totuși i-se poate face loc: învățătorilor.

Singurul intelectual dela sate, pe care îl preocupă astfel de chestiuni, este învățătorul.

Bărbații noștri cari înainte de războiu, au dovedit râvnă, în această muncă de răscolire și cercetare a trecutului, după războiu au umplut goluri mari și azi apasă mari greutăți pe capul lor și munca aceasta intensă nu le permite.

Tinerimea post-belică căreia, să-i zicem ca Pascal : îi lipsește «curiozitatea intelectuală permanent stimulată» iese depe băncile școlii sau chiar universitate fudulindu-se în oarecari posturi sau catedre și crezând că n'are chemare a urma fâgașurile a căror tăietură o au început antecesorii lor, își află ocupația, afară de oficiu, în satisfacerea a cine știe ce capricii personale.

Învățătorii, al căror suflet este nutrit încă depe băncile școlii normale, cu o dragoste nețarmurită, față de neam, țară, simțesc aceea sfântă chemare, de a cerceta trecutul, cu atât mai vârtos, cu cât însăși soarta îi pune la isvoarele lui.

Inițierea în metoda de cercetare istorică, eu cred că s'ar putea realiza prin introducerea în programa școlii normale, în clasa ultimă ori penultimă, a unui curs de istorie regională, nu pentruca să facem regionalism, dar în programa școlii normale nu poate avea loc o istorie generală cercetată după acest metod.

Și cum o școală normală dintr'o regiune oarecare, are elevii săi, la cele mai multe și profesorii, din regiunea respectivă, pe lângă că simt o mai mare dragoste a o cunoaște, sunt și în fața și în imediata apropiere a isvoarelor cari sunt singurele mijloace de instrucție.

Să știe normalistul, învățătorul de mâine, că nu se poate constitui o cunoștință istorică în lipsa documentelor și că dintre mai multe documente majoritatea documentelor asemănătoare decide.

Aceste documente vor fi formate nu numai din hârtii scrise ci: monede, medalii, vase vechi, arme, lucruri casnice, etc., etc. Lucrurile și obiectele acestea vor forma un muzeu regional și care fie chiar cu cel mai modest început, ar fi necesar la fiecare școală normală. Modul de colecționare, având pe lângă cele expuse și dragostea reciprocă dintre elevi și profesori întemeiată pe aceleași sentimente de scrutatori, este cel mai ușor lucru. Elevii în majoritatea lor fii de țărani, vor aduce fiecare, în acel muzeu răsunetul satului lor.

Profesorul titular va căuta a înzestra biblioteca cu opurile auxiliare, dând și elevilor o bibliografie din isvoarele istoriei regionale.

Elevii vor căuta ca până la clasa în care se predă acel curs de inițiere istorică regională, să aibă și o colecție boga-

tă de folklor, grupată după criteriul care îl va crede mai bun, din câte există.

Având acel muzeu etnografic: documente, hrisoave, hârții, etc., opuri de istorie, folklor, bibliografie bogată se poate începe instrucția prin realizări practice. Normaliștii vor face lucrări personale, tratând: monografia satului lor natal, a unei comune dispărute, biografia unui om mare puțin cunoscut, etc., etc.

Din această muncă de inițiere vor rezulta două lucruri mari: Normalistul-învățător va ști utiliza toate documentele pe cari acum le va ști scotoci și oarecum cu mai multă competență, toate obiectele eșite din uz, folklorul, etc. în lucrarea monografiei satului în care va avea catedra și altor lucrări istorice ce s'ar ivi: în montarea unui muzeu școlar, în care partea etnografică să fie la înălțime.

Pe de altă parte va fi toată munca lui o contribuție binemeritată pentru istoria regională și în ansamblul amândurora pentru istoria neamului.

Eriu-Sâncraiu, 5 Febr. 1932.

Ardeleanu I. Senioru
învățător.

Societatea de înmormântare.

Își vor aduce aminte cei 124 învățători, cari au aderat la înființarea acestei societăți, dând declarații că vor să fie membri, că s'a înființat în mod legal, redactându-se *actul de fondare* în fața notarului public din Zălau, semnându-se de 20 învățători ca membri fondatori; are statutele aprobate și funcționarii aleși.

Și totuși această societate, — dorită de atâția colegi — până în prezent n'a funcționat.

Nu e nici locul, nici timpul să caut cauzele pentru care toată acțiunea acestei societăți timp de doi ani a stagnat, deși mulți dintre membrii se interesau de aproape de activitatea ei.

Un singur lucru, totuși, trebuie să fixez aci. Acela anume că, membrii nu s'au îmbulzit să achite taxele de înscriere — de bunăvoie. Credem însă că, în viitor situația se va schimba în spre bine.

Trebuie însă ca membrii să se întrunească în ședință, ca în locul directorului societății, care a decedat, să aleagă un nou director, eventual, dacă adunarea va crede de bine, și un nou comitet de conducere, dând mandat aspru și categoric celor aleși, ca fără nici o șovăire, să aplice articolii statutelor și să dea viață cât de urgent, acestei societăți.

Criza e mare și greutățile vieții învățătorilor sunt aproape insuportabile. Dar dacă vom lua în considerare situația acelor familii, ale căror susținători mor, în vreme ce leafa e neachitată timp de 3—4 luni, iar ajutor de înmormântare (plata pe 3 luni) nu se mai dă, nefiind spre acest scop acoperire bugetară, nu credem să se afle unul între membrii care să protesteze împotriva achitării taxei de membru atât de mică, dar care pentru văduvă și orfani ar însemna salvarea existenței pentru cazul decesului. Suntem oameni și trebuie să ne cugetăm ca oamenii. Să ne ajutăm, la nevoie, unul pe altul, căci și D-zeu numai atunci ne va ajuta.

Comitetul central al Asociației noastre, care în ședința sa din 23 Ianuarie a. c. s'a ocupat de chestia acestei societăți, încă este de această părere.

La lucru deci, căci nimic nu e târziu încă.

* * *

Am scris aceste rânduri, nu ca să provoc o discuție, inutilă poate, ci ca cei chemați să ia notă și să ia măsuri în consecință.

Simion Oros.

Cultura ca factor important în progresul social.

Fără îndoială, importanța factorului cultural în progresul social, este hotărîtor. De aceea cei mai de seamă factori cu răspundere își dau toate străduințele de a realiza ceva temeinic în cadrele uneia dintre problemele cele mai grele; aceea a ridicării maselor, aceea a ridicării neamului pe o treaptă mai înaltă.

Și cum era și firesc, factorul acesta atât de esențial a progresat mult în ultimul timp. Ideile înseminate de marele pedagog între pedagogi, Comenius, în cultura modernă, afirmându-se prin importanța lor, au găsit teren favorabil în preocupările celor mai de seamă oameni cu răspundere, cari și-au dat bine seama de adevăratul înțeles al vorbelor lui: „Nu se află cale mai eficace sub soare, pentru înlăturarea decadenței omenesti, decât o bună instruire a tinerimii. Și dacă e să se întrebuițeze mijloace contra corupțiunii neamului omenesc, apoi aceasta să se facă prin o educație îngrijită a tinerimii“. Un mai bun medicament pentru criza morală în care ne sbatem, nici că se poate.

Principiile lui democratice în cultura claselor sociale se relevă în vorba și activitatea lui. Iată principiul preconizat în aplicarea ideilor lui democratice în cultura maselor: „Școlile să fie locuri de primire pentru întreaga tinerime. Nu numai copiii celor avuți sau celor de sus, ci toți de o potrivă, nobili și nenobili, bogați și săraci, băeți și fete, trebuie duși la școală fie ei în orașe mari și mici, în târguri sau sate“.

Principiile acestui mare pedagog au avut un mare răsunet și în viața politică a statelor. Căci, dacă clasa conducătoare are nevoie de o cultură intensă pentru a-și alege cele mai bune mijloace potrivite unei guvernări sănătoase, apoi cu atât mai mult clasa celor supuși trebuie să respecte principiile impuse de clasa guvernatoare, din convingere și nu din frica de constrângeri. Acestea cel puțin sunt condițiile esențiale impuse de o politică de stat democratică în înțelesul cel mai larg al cuvântului.

Iată dar claritatea exprimării de supunere voită, din convingere, iată ideea democratică care îmbracă în întregime aspectul politic al principiului democratic susținut de Comenius.

Natural, Comenius se avântă departe în domeniul principiilor democratice în cultură și ne dă a înțelege că trebuie să îngrijim și de cei slab dotați de natură, căci zice el: „Nu se găsește o slăbiciune de minte așa de mare încât o îngrijire cumsecade să nu poată aduce absolut nici o îndreptare”. Problema aceasta care nici astăzi nu e soluționată pe deplin, a fost pusă de Comenius și încadrată în principiul necesității educației pentru toate clasele sociale.

Comenius este acela care are curajul ca în aceea vreme să arate nevoia de a se da fetelor o cultură uniformă cu a băieților. Iată ce spune dânsul în privința aceasta:

„La întrebarea dacă femeile pot fi admise la studii științifice sau nu, trebuie să răspundem afirmativ. Nu e nici un motiv îndestulător pentru ca femeile să fie excluse cu totul dela studiile științifice, fie ele tratate în limba latină sau în limba maternă”.

Firăște, că această problemă nu se mai pune în nici o țară civilizată, ea fiind rezolvată pe deplin.

Este interesant însă faptul ca să ne gândim cum Comenius a îndrăznit și încă în acel timp să afirme așa ceva. Cum era și natural de altfel, ideile lui nu pot impune educației să provoace o transformare radicală a societății. Însă glasul lui, ideile lui democratice erau farul ce trebuia să deștepte lumea pedagogică pentru a se angaja în marea luptă ce va trebui purtată în mod ofensiv spre a câștiga victoria în favoarea principiului democratic, acela al dreptului de a se ridica prin cultură toate clasele sociale. De aici înainte principiul egalității în cultivarea masselor, în ridicarea claselor sociale, va fi purtat cu triumf de toți oamenii înțelegători ai provenienții relor sociale din sânul societății, din sânul statelor.

Acel care va impune prin educație o schimbare radicală a moravurilor din sânul omenirii va fi, fără îndoială, Rousseau care pentru a-și asigura ținta supremă în a îmbunătăți situația socială, se adresează cu încredere naturei. El este acela care se va impune pedagogiei moderne prin faptul că este primul pedagog care ține seamă de principiul necesității naturale. Fermentii regenerării sociale vor fi, fără îndoială — după

Rousseau — individualitățile pătrunse în societate, natural dezvoltate sufletește și trupește cu ajutorul educației. El va respecta individualitatea, convins fiind că în felul acesta societatea va progresa.

Un pas mai departe în această direcție face Pestalozzi, care însușindu-și ideia lui Comenius și Rousseau, încearcă să definească rolul pe care îl are educația în progresul social, alături de factorul economic și politic.

El susține că statul nu trebuie să dea poporului bunurile materiale, ci mijloacele de a-și procura el prin propriile lui puteri acestea bunuri. Și cel mai bun mijloc ar fi cultura. Prin dezvoltarea intelectuală și morală poporul își va putea pune o bază materială muncind conștiu și înlăturând, în parte baremi, luptele pătimase duse între indivizi pentru scopuri egoiste. Cultura e deci, după Pestalozzi, factorul de căpetenie în opera pentru progresul și ridicarea masselor.

Dintre oamenii de seamă ai neamului românesc, acel care s'a adăpat cu folos pentru țara și nația sa din ideile și convingerile lui Pestalozzi, a fost, fără îndoială, Spiru Haret (a fost ministru 10 ani, în 3 rânduri). El întruchipează omul conștiu de puterea regenerării societății, statului Român prin cultură. El înțelege și își dă seama că satele noastre numai așa vor fi salvate din mizeria economică în care zac, dacă factorul economic cu cel cultural vor colabora împreună. Atât de convins este Haret de această necesitate, încât pune în sarcina învățătorilor, pe lângă cultura în școală și afară de școală, îndrumarea vieții economice la sate prin înființarea de bănci populare și cooperative sătești. Ostașii credincioși deci, cari vor salva satele din mizerie, după Haret, vor fi și cu drept cuvânt învățătorii. Rari oameni cu răspundere și-au dat seama de menirea lor, așa cum a înțeles Haret, ca prin îndemnul propriei sale munci să pornească învățătorimea la lupta pentru a cuceri tot ce putea fi în folosul neamului și al țării!

Haret pune atâta încredere în regenerarea societății prin educație, încât după el educația face totul:

„Școala este desigur printre cele dintâi și cele mai puternice mijloace de acțiune”.

Adevărul acesta îl afirmă toată lumea. Dar pentru că la noi sunt mulți, cari, pe când vorbesc așa, lucrează ca și când

nu ar fi convinși de ceea ce spun, poate nu e de prisos să ne aruncăm un moment ochii ca să vedem ce se petrece în lume.

S'au împlinit tocmai o sută de ani de când Germania fusese ștearsă din numărul națiunilor libere. Dar când împrejurările au lăsat-o să mai respire, ea s'a pus cu hârnicie, cu ardoare, să mai creeze admirabila organizație școlară, care în 55 ani a adus-o dela cea mai de jos treaptă a căderii la culmea aspirațiilor ei urmărite de secole. În universitățile germane, în gimnaziile ei, în școlile ei cele mai modeste, s'au așezat pe făcute temeliiile de aramă ale celui mai puternic stat contimporan.

Ceea ce sabia lui Barbarossa și a lui Carol Quintul nu putuse face în o mie de ani, filosofii și dascălii au făcut în o jumătate de secol.

Exemplul Germaniei îl urmează acum Japonia, ale cărei școli au contribuit poate mai mult decât orice, pentru a face în 40 de ani din aceste insule necunoscute, unul din statele cele mai puternice și mai înaintate.

Sunt cunoscute tendințele de dominațiune asupra spiritelor ale catolicismului și stăruința cu care luptă el de atâtea secole ca să o realizeze. Pentru aceasta, pe lângă biserică el are la dispoziție disciplina sa de fier, admirabila sa organizație și tenacitatea neînfrântă cu care știe să urmărească secole întregi realizarea unui scop. Dar, pe lângă toate acestea, el a căutat să pună mâna încă demult pe un mijloc de stăpânire asupra sufletelor, mai puternic poate chiar decât biserica pe școală.

Și azi, când Franța a întreprins lupta de emancipare de sub dependența catolicismului — emancipare nu numai intelectuală, dar și politică — cel dintâiu lucru ce a făcut a fost, să smulgă învățământul din mâinile clerului catolic. Știa bine că fără aceasta toate eforturile ei ar fi fost zadarnice.

În Anglia, chiar în momentul acesta, urmează lupta înverșunată între elementele progresiste și cele reacționare pentru stăpânirea școlii primare, cele din urmă voind să o pună sub dependența clerului, celelalte să o scape de această în-lănțuire. Și doar poporul englez este un popor cult și care înțelege mai bine ca oricare altul rostul vieții publice. Dar tocmai pentru aceea, el își dă seama că ziua de mâine va fi așa cum o va prepara școala și de aceea ambele partide

luptă pentru stăpânirea școlii cu mai multă aprindere decât pentru orice altă chestie economică sau politică.

„E lesne de înțeles că pentru popoarele mici, cărora nu le este permis a neglija nimic din ce le poate asigura existența neatârnată, ar fi o dovadă de orbire neauzită dacă nu ar înțelege datoria ce o au de a face din școală pavăza naționalității lor”. (Citat după dl Petre I. Gheată.)

Firește, după marele războiu, oamenii mai luminați, cu dragoste pentru popor, văzându-i jertfele mari depuse pentru înfăptuirea idealului național, s'au gândit la răsplătirea lui. Dar această răsplătire trebuia să corespundă cu marele sacrificii și neajunsuri îndurate pe câmpurile de luptă. Trebuia să corespundă cu jertfele mărețe ale poporului român, ce a dat ocazie istoriei să fixeze pentru veșnicie o pagină de glorie despre vitejia lui, în filele lui de aur!

Se creiază legea împroprietării desființându-se latifundiile. S'a dat în felul acesta pământ țăranilor din pământul pentru care ei și-au vărsat sângele.

Însă împroprietărirea nu este o satisfacere deplină a dorințelor unui popor tânăr, conștiu și dornic de o viață liniștită și democrată în cadrele statului ale cărei granițe au fost înfăptuite pentru vecie și peceluite cu moartea a aproape un milion de eroi. El cere să ia parte activă în viața politică a țării lui. Ca o consecință a acestei dorinți, se creiază legea electorală din 1926 cu votul universal, direct, secret și obligator.

Vedem deci, că după marele cataclism care a sdruncinat din temelii Europa, la noi în țară, preocuparea de căpetenie a conducătorilor a fost întronarea factorului economic și politic, lăsându-se pe planul al doilea cel mai esențial factor care ne dovedește pe deplin valoarea lui în ridicarea materială și morală a unui popor: factorul cultural.

În felul acesta firește, statul român nu a putut merge cu pași repezi spre o viață economică și politică conștie. Pentru a putea prospera, el se adresează școlii. Statul român cere reînvierea acțiunii conștie și plină de dragoste a lui Spiru Haret. Și după multe dibuiri se pare că oamenii noștri cu dragoste pentru propășirea neamului, au apucat drumul cel sănătos. Dl dr. Anghelescu, dl Negulescu, etc. prin muncă lor conștie ce au depus-o în ogorul școlii poporului ne îndreptățește să afirmăm acest lucru.

Legea nouă a învățământului primar și normal, cursurile create pentru adulți (cari din nenorocire acum nu funcționează), îngrijirea deosebită ce se dă institutelor de cultură, ne fac să întărim tot mai mult convingerea în un viitor care va trebui să creeze o viață superioară poporului român.

Dând deplină atenție însemnătății factorului cultural va putea propăși poporul românesc. Numai așa se va înălța acest popor care a dat dovadă în trecutul lui politic și istoric de cea mai mare cumintenie, dacă i se va da puțința să-și astâmpere setea cu apă cristalină din sfântul isvor al culturii.

Deci statul va trebui tot mai mult să se gândească la întărirea politice culturale care va contribui în măsură largă la ameliorarea crizei economice. O muncă conștientă și productivă va putea fi obținută numai și numai cu ajutorul factorului cultural.

Cei de sus, în interesul neamului, vor trebui să înțeleagă că e necesar să dea exemple de jertfe și dragoste în străduințele lor pentru întărirea factorului cultural, pentru ca în felul acesta pionii luptelor culturale dela sate, preotul și învățătorul, să prindă curaj și să poată înfrunța cu mai multă bărbăție greutățile ce se opun sfintei lor meniri. Spiru Haret a fost acela care a ținut o strânsă și prietenească legătură cu învățătorii. Aceasta pentru că era convins că comandantul care ține strânse legături pe câmpul de luptă cu soldații săi, învinge! Dacă toți cei cu răspundere față de școala poporului ar urma pildele ministrului Haret, cu siguranță că statul român și-ar ajunge scopul dorit.

Victor Lungu inv. Vicea.

Gheorghe Șimonca.

Fruntașul învățător Gheorghe Șimonca din comuna Asuajul de Sus — Sălaj, s'a născut în comuna Babja jud. Sălaj, la 12 Aprilie 1860. În clasele primare pe cari le-a terminat în comuna sa natală, preotul local Pop Ștefan, a observat în acest fiu de țăran un talent deosebit, o inteligență și sârguință rară și a atras atențiunea părinților săi spre ideea de a-l duce la școală. Dar înainte de a termina clasele primare, rămâne orfan de tată. Mamă-sa rămasă acum văduvă cu 6 copii mai mici ca dânsul, nici nu voia să audă de rugămintele fiului ei mai mare, care între timp absolvind clasele primare își stăpăra setea după învățătură, împrumutând tot felul de cărți de unde numai i-se dădea ocazie și citind tot ce se putea citi.

Întâmplarea a adus cu sine că într'o zi venind la părintele, ginerile acestuia, Indrea, profesor de teologie în Gherla, care întâlnindu-se cu băiatul Șimonca, acesta i-a descris năcazul său, iar bunul profesor i-a promis protejarea sa, ca să ajungă la Preparandia din Gherla. Așa dar lelea Palaghia, mama lui, înduplicată fiind de vorbele părintelui Indrea și de stăruințele fiului ei, într'o bună zi și-a făcut merinde pe trei zile și luându-și băiatul de mână s'a dus pedestru până la Gherla. Aici protectorul său îi face loc să fie înscris în cursul preparandial cam cu greu; deoarece pregătirea lui din școala primară din Babja de pe acele vremuri lăsa de dorit. Tânărul Gh Șimonca n'a făcut rușine protectorului său. În scurt timp câștigă simpatia tuturor profesorilor prin silința și modestia ce-l caracteriza, așa încât toți îl provedeau cu cărți și alte lucruri trebuincioase, iar la finele anului ocupă locul de întâiu elev în clasă. Cvartirul îl avea la profosorul Indrea căruia îi plătea prin mici servicii. Prânzul îl primește gratuit la Seminarul teologilor, iar mama sa încă-l cerceta din când în când cu de-ale mâncării și vesminte. Astfel a terminat cursul preparandial în anul 1876—77, obținând diploma de învățător cu nota generală «eminent».

În acest mod se pregăteau cei mai mulți din învățătorii

de pe acele vremuri, pentru cariera grea de luminatori ai satelor. Umilirea, ce le era impusă prin masa de pomană dela Seminar îi urmărea pe bieții dascăli toată viața. Ajunși pe sate de învățători confesionali, unde deși duceau cu sine dor de muncă și idealul pentru propășirea neamului, se izbeau de disprețul preoților dela sate, iar de altă parte se vedeau ironizați de către bogătașii satului, cari nu vedeau în învățătorul lor apostolul, care a venit să le arate lumina culturii, ci vedeau numai mizeria și sărăcia lui. Vedeau omul cu haine rupte, flămând și sărac, care se leagă și el să învețe pe alții.

În astfel de împrejurări puțini au fost acei învățători din trecut, cari prin silința și cultura lor și-au putut eluipa un loc demn în societate. Printre aceștia a fost și Gh. Șimonca.

Absolvind cursul preparandiilor în etate de 18 ani ajunge în comuna Asuajul, de Sus, — unde fiind loc vacant, — poporenii îl aleg dintre mai mulți concurenți, — după proba de cânt cum era obiceiul pe acele vremuri, — de cantor-învățător. Satul ducea mare lipsă de învățător și conducător harmonic, deoarece conducătorii anteriori rămân învinși fie de patima beției, fie de păcatul «dolce farniente», iar alții mai ridicăți în comună fiind străini — de alt neam și limbă — lasă în voia sorții acel fruntaș popor de sub poalele Codrului.

Providența divină i-a luminat inima și sufletul tânărului învățător Gh. Șimonca, dornic de muncă, a îndrăgit acel popor delăsător și și-a propus întocmai, ca un grădinar bun a-l plivi de buruienile ce-l copleșeau: beție, lene, superstiții etc. și a-l face fericit prin cultură.

Mai târziu căsătorindu-se cu Emilia Bran, fiica preoțului din Asuajul de jos — a cărei soție fiind născută din Asuajul de sus, — se naște între învățător și cele mai fruntașe familii din sat o legătură de înrudire.

Apoi în mod conștient de chemarea sa de apostol, adevărat, și-a fixat deviza «aci am să muncesc pentru ridicarea acestui sat întreaga mea viață, aci voiesc să mor pe câmpul meu de luptă».

Și Gheorghe Șimonca și-a ținut cuvântul, 35 de ani a muncit fără preget în via neamului, în tăcere, răbdând multe suferințe și umiliri, pe cari le-a înecat în suflet, mângâindu-se cu acel crez înțelept, că trebuie să-și facă datoria după

care răsplată nu pe acest pământ și nu dela oameni se dă.

În școală care era fixată în totdeauna de copii, muncea cu mare dragoste. Marele român Gheorghe Pop de Băsești prezida examenele în Asuajul de sus cu multă plăcere. Își găsea satisfacție sufletească văzând, că pe lângă toate sforțările de maghiarizare impuse de acele vremuri, s'a ținut vie și trează scânteia mândriei naționale mai pronunțată decât în alte comune. Locuitorii acestei comune amintesc și azi cuvintele lui «Bădea Gheorghe» rostite cu lacrimi în ochi la examen: «până acum nici pământul n'a rodit, dar nici soarele nu a încălzit» făcând aluzie cu aceste cuvinte la timpul trecut.

S'a întâmplat, nu odată, ca hărnicia acestui învățător să fie onorată nu numai cu laude, ci și cu câte un porc gras sau scroafă de sămânță dela curtea marelui și inimosului apărător al poporului și culturii românești din Sălaj.

Activitatea sa extra-școlară a fost atât de rodnică, încât a schimbat și dirijat modul de traiu și viața întregii comune. Viața lui a servit de model tuturor: de hărnicie, cinste în toate afacerile sale și de religiozitate adâncă.

Oamenii l-au urmat în toate sfaturile. Împreună cu preotul local Alexiu — când-va Varna, — cu care a viețuit în cea mai bună înțelegere, a ridicat comuna din mizerie, înfrumusețând-o cu o biserică frumoasă cum nu se găsește în jur, școală nouă după cerințele timpului. În anul 1908 înființează Banca Populară, scăpând țăranii din ghiarele băncilor jidovești. În anul 1912 înființează cu săteni un «Consum Comunal», prin care locuitorii își valorizau produsele și se vedeau cu cele de lipsă, eftin și în mod creștinesc.

La venirea sa în comună, abia ici-colea dacă se găsea câte un pom roditor. Cu copiii școlii prima dată, iar mai târziu ajutat și de săteni, înființează în comună o mare și valoroasă pepinieră, unde plantând, altoind și crescând altoi, a făcut din rândul țăranilor mulți pomologi, i-a făcut pe săteni să iubească pomii, încât azi comuna are un aspect de o frumoasă grădină. Dealurile, râpele neproductive, toate sunt azi transformate în livezi de pomi și viță de vie.

Nici un sat din jur, nu vinde toamna atâtea fructe, nici ca calitate nici ca cantitate ca Asuajul de sus.

Absolvind în anul 1895 la Academia de Agricultură Cluj — ung. din Mănăștur cursul de pomărie și vierit, Gheorghe Și-

monca, devine un vestit pomolog. Ministerul de Domenii Ungar îl numește Inspector de pomărit în tractul Băsești înființând în comune pomării sătești și ținând anual câte o serie de conferințe.

În anul 1902 participă la expoziția de fructe organizată în Ungaria la Kecskemét, unde învățătorul confesional român Gh. Șimonca ia premiul și locul III cu fructele sale, precum și suma de 200 cor. în aur. Ministerul Instrucțiunii publice ungar îl onorează cu suma de 200 cor. ajutor personal.

Să mai amintim imensa activitate a sa cu viermi de mătase, stupărit, conferințe populare, alături de frunțașii învățământului popular de pe atunci ca I. Chira, V. Bob, T. Husfi și alții.

În cadrele organizațiilor învățătoresți, în raportul cu organele superioare, cu colegii, cu societatea etc. a avut o ținută blândă, o tactică câștigătoare încât a știut a se afirma cu demnitate, atât de dânsul cât și corporațiunea din care făcea parte.

De dușmănie și calomnii firește n'a fost scutit nici dânsul. Ba odată era s'o păfească împreună cu I. Chira, care îi era cel mai devotat prieten. La o adunare de primăvară ținută în comuna Bârsăul de jos în anul 1908 un coleg face propunerea ca să se trimită o telegramă de felicitare Contelui Apponyi pentru legea «salutară» adusă pe acele vremuri cu scopul de a copleși tot simțul național în școlile românești. Cum acești doi învățători bătrâni au știut să țină totdeauna calea de mijloc în toate, au fost contra propunerii împreună cu unii învățători mai tineri. De aci bieții dascăli s'au ales cu o sumedenie de acuze și calomnii publicate în «Független Ujság» din Zălau unde propunătorul lingușitor al stăpânirii era preslăvit până la nori, iar cei doi dascăli de sub Codru, terfeliți și înfierăți de «hazaáruló», cari nu sunt demni nici să respire «aerul unguresc». Și cum Gh. Șimonca și I. Chira nu erau membri în «Reuniunea Învățătorilor Unguri Sălăjeni» ca alți colegi lingușitori, aceste calomnii au aflat crezământul la Revizoratul maghiar de atunci. Puțin a lipsit să nu se aleagă ambii cu o cercetare disciplinară.

S'a pensionat în anul 1911. În 1918 ia parte la toate mișcările naționale de desrobire. «Batalioanele de peste Carpați» au făcut să întinerească și inima zdruncinată a acestui

bătrân ostaș. Iniințează «Garda Națională», ține seara cursuri de cântece naționale cu tineretul satului așa că răsună acum satul de cântecele oprite până aci. Gh. Șimonca le asculta cu lacrimi în ochi. Dar... odată un svon de spaimă străbate tot satul: în loc să vină batalioanele «române», sosesc Săcuii însătați de răzbunare, care vreau să înece în sânge românesc toată mișcarea și pe inițiatorii ei. Aceia, cari n'au avut timp să se retragă din calea lor au fost asasinați mișelește.

Gh. Șimonca încă a fost nevoit a-și părăsi casa și satul și a stat 9 săptămâni refugiat în comuna Tohat. Din cauza multelor emoții și supărări, boala de inimă existentă deja mai înainte i-se agravează. Astfel în zilele pline de fericire și bucuria izbândeii cauzei naționale încetează subit din viață în 20 August 1919. Este înmormântat în cimitirul gr. cat. din Asuajul de sus de unde-și șoptește «Epitaful»:

«Obosit de lupte grele câte în lume am suferit,
Odihnesc fără durere, de năcazuri sunt scutit».

Valeriu Oșian.

Etnografia și învățătorul.

(Extras din conferința Dlui prof. univ. R. Vuia
ținută la cursurile universitare ale învățătorilor Cluj).

Etnografia este știința despre grupările etnice, cercetând în deosebi notă specifică și comună din viața și cultura fiecărei grupări.

Cuvântul este de origină grecesc. El este compus din două părți și anume: *Ethnos* însemnează popor și *graphein* însemnează a descrie, deci este o știință despre popoare. Etnografia însă nu se mulțumește să ne dea numai o simplă descriere a popoarelor, prin comparația elementelor din viața și civilizația popoarelor, ea fiind să devină o știință sintetică a întregii omeniri. Sub această formă ea este o știință generală și de aceea i se zice etnografie generală sau etnologie, al cărei scop este stabilirea și lămurirea condițiilor generale în care se dezvoltă viața popoarelor și civilizația lor.

Însă mai nou, se întrebunțează des și un al treilea termen : folklorul. Acesta este un cuvânt de origină engleză și corespunde ca înțeles cuvântului etnografie. Se compune și el din două părți și anume : *Folk* înseamnă popor, iar *lore* cunoștințe sau științe, deci sensul adevărat al cuvântului este, cunoștințe culese din popor.

Folklorul a fost la început o știință a tradițiilor populare, păstrate prin graiu viu. După concepția veche a școlii engleze el are un domeniu mai restrâns adică : credințe, superstițiuni, obiceiuri și literatura populară. În acest sens folklorul este o știință parțială a etnografiei. Mai nou i s'a lărgit domeniul și cu capitalele civilizației materiale din pătura rurală ca : așezări, case, ocupațiuni, port, tehnică etc. În acest sens mai larg domeniul folklorului este identic cu cel al etnografiei. În felul acesta este conceput de școala germană.

Definiția etnografiei cere să determinăm ce este poporul, deci cari sunt elementele ce unesc un grup etnic ? Acestea sunt : limba, originea comună, înrudirea, trecutul comun, teritoriul locuit, aceleași obiceiuri, credința și înfățișat cunoștința că aparținem aceleiași grupări de care ne-a legat destinul.

Pe etnograf însă nu-l interesează întreaga națiune care este o noțiune mai mult politică, ci poporul, de rând poluția satelor, pentru că aceasta reprezintă adevăratul caracter etnic.

Cercetătorii vieții popoarelor au constatat că membrii unui grup primitiv sau populației rurale sunt stăpâniți mai mult de concepțiile și ideile întregii colectivități decât de concepțiile proprii. Astfel de concepții cari stăpânesc o colectivitate se numește idee colectivă sau mai bine zis suflet colectiv, cum sunt de pildă obiceiurile, credințele etc. . . .

Elementele constitutive, fiecărui individ, se supun ideii colective, ea se păstrează prin puterea conservatoare a tradiției.

Față de această civilizație rurală stă civilizația burgheză cu tendință de uniformizare bogată în individualități, dar săracă în ceea ce privește specificul etnic. Până ce civilizația orașelor tinde spre uniformizare, civilizația rurală sau autohtonă spre diversități și diferențiere. Astfel s'a diferențiat și caracterul etnic al poporului Românesc. Cu timpul prin culturalizare, când aceasta va ajunge la saturație se va șterge orice urmă a diferențierii etnice, vom fi europenizați, dar

vom dispărea ca grup etnic diferențiat și distinct.

Etnicește intelectualul nu mai face parte din poporul său pentru că el nu se mai supune sufletului colectiv autohton ci este european, căci a intrat într-o idee colectivă mult mai largă cu caracter universal, care tinde să nimicească ideea colectivă diferențiată a popoarelor. Aceeaș primejdie amenință și clasa intelectuală română care s'a desrădăcinat și se îndepărtează tot mai mult de fondul autohton românesc.

Între civilizația orașelor și cea a satelor este o luptă sub pașii cotropitori ai civilizației burgheze, care câștigă teren, iar civilizația rurală se retrage cu încetul în regiunile mai izolate și este sortită perirei.

Tradiției de învoire, de schimbare a civilizației orășanești, civilizația rurală îi opune spiritul conservator al tradiției.

Tradiția este transmiterea ideilor și concepțiilor colective ale străbunilor, generațiilor următoare.

Revenirea la fondul autohton, la sufletul colectiv al neamului, n'a fost nici când mai actuală decât azi.

Când sentimentul conservator este mai amenințat de spiritul distructiv al bolșevismului, dușman oricărei idei moștenite din trecut și când se agită ideea paneuropeană.

Tradiția n'o putem numi decât numai sufletul strămoșilor noștri, păstrat cu sfințenie din generația în generație și datorită generației de azi este ca s'o păstreze intactă această moștenire și s'o transmită generațiilor viitoare.

Noi nu propagăm un conservatorism șovinist, scurt la vedere, dușman oricărui progres real și umil neamului ci vrem ca acest progres să fie în linia tradiției, moștenită din trecut.

Învățătorimea și mai ales cea dela sate își ține ca o datorie principală propagarea civilizației moderne în mijlocul păturii rurale, fără să țină seamă de fondul autohton rural pe care ar trebui să clădească iar nu să-l înlocuiască cu civilizație străină de sufletul colectiv al neamului.

Etnografia va trebui să fie obiect principal de studii în școlile normale, iar învățătorul un agent principal în acțiunea de renaștere a spiritului popular, amenințat de civilizația uniformizatoare a orașelor.

M. Ionescu

inv.

Ce e nou?

O întrebare stereotipă dacă vrei să-i zici așa. O întrebare obișnuită între doi cunoscuți la întâlnire.

Această întrebare pusă încontinuu de colegii învățători cu care te întâlnești, îți stârnește un sentiment de o durere înduioșată, ori revoltătoare; pentru ce? Ori contra cui?

Nu pot întâlni un coleg, care să nu-mi pună această întrebare!

Fără să ai ceva calități de psiholog ori mai bine zis de fiziolog, vezi pe fața bietului coleg interlocutor expresia amărăciunii, fruntea încrețită de gândurile pentru ziua de mâine și fața crispată de suferințele îndurate, deci întrebarea din fruntea acestui articol mie îmi cauzează cea mai mare durere, nu mă mir de loc de ce.

Durerea este, că aceia care au determinat pe bieții învățători ca să pună această întrebare și să fie într'o situație de enervare încordată în extremis, nu voiesc să-și dea seama, că ei sunt vinovați.

Nicăieri nu găsești o dispoziție îmbucurătoare, ori încurajatoare la muncă pentru învățători, cu un salariu de migăleală, un salariu microscopic, neplătit de 5 luni, nu se poate duce o viață decât mizerabilă. Cum trăiești cu 61 de lei pe zi când numai mâncarea te costă 26 lei, că altcum nu primești căci știe că învățătorii sunt buni platnici.

Cu ce să te îmbraci, cu ce să te încălți, cu ce să te abonezi la revistă, cu ce să-ți cumperi o carte?

S'au întreat D-nii cei mari, când au pus în bugetul statului 1900 lei salariu pe o lună pentru un învățător provizoriu?

Se vede că cei în putere nu mai țin seamă de cuvintele lui Pestalozzi, care a produs o epocă în istoria pedagogiei și care strigă: «Spre a face educație, trebuie să fii sprijinit de o stare materială».

Îți va răspunde cineva că ești om care alergi după arginți, sau că vrei să vânezi câștig? A! Nu! Nu vrei să comori pe pământ, că «le mănca molii.» Dar, vrei să trăiești viață, că numai trăind poți să activezi și numai prin activitate poți să-ți

faci datoria. Ori, ca să trăiești, trebuie mai întâiu să te hrănești, căci hrana este elementul, care repară pierderile provocate de activitate, de muncă.

Însă, tocmai hrana îți lipsește apostole! Căci nu se mai găsește nimeni să ne mai hrănească pe mii de oameni cu cinci pâini și doi pești.

Flămânzi, desbrăcați, desculți și fără a ceti o carte nu se poate face mult. Nu se poate nici un sfert din ce i-se cere unui învățător. Nu suntem nici Cristoși nici Pestalozzii să găsim alte mijloace ajutătoare întru îndeplinirea misiunii noastre de apostolat.

Poate iarăși îți va răspunde cineva: «Indură omule, că te vei oțeli.» Induri . . . da! Dar se umple odată paharul suferinței și se varsă!

Ser, la 1 Martie 1932.

Chiș Vasile
inv.

Predarea Religiei — Școli confesionale

Un răspuns.

S'a scris în numărul trecut un articol despre religie. Mai mult. S'a scris cum predau preoții religia. Și s'a arătat cu abundență, că preoții și azi propun „ca înainte” și ca „pe vremuri.” Bucurându-mă de ospitalitatea atât de loială a revistei „Școala Noastră,” vreau să aduc câteva precizări în afirmațiile făcute.

Se spune că preoții în predarea religiei nu cunosc nici o metodă. Și azi, în zilele nouilor metode de învățământ, ei au rămas tot cei vechi. Tot cu limbă veche și cu memorizările textelor neînțelese.

Dar adevărul e altul. Preoții încă au cunoștințe pedagogice. Cunosc și ei ideile noi ale școlii active și le aplică. Între studiile teologice e și pedagogia. Se face metodică, didactică, după cei mai noi

autori. Clericii sunt obligați la lecții practice. Și acestea întocmai după normele, cari se practică la școlile normale. Indrumări, planul prelucrat în scris, corectura, studierea și predarea. Și se fac lecții bune și multe, după cele mai noi metode. În Gherla p. ex., la școala primară de stat, dintre cele 18 ore de religie la săptămână, în 9 propuneau clericii. La aceste lecții asistau din când în când și învățătorii școlii și ei mărturiseau că sunt bine reușite. Și acei cari au predat bine ca clerici, vor preda bine și ca preoți.

Dar se va spune, că totuși preoții bătrâni nu fac nimic. Și aceasta nu stă. Chiar dacă am admite ce e imposibil, că acel preot, decând a părăsit școala, nu a mai luat o carte în mână și nu a citit absolut nimic, și atunci, în contactul de atâția ani cu copii și în convorbirile avute cu atâția învățători, a trebuit să-și însușească cunoștințele fundamentale, de lipsă în predare. Avem însă manuale de cateheză și atâtea cărți, în care se tratează predarea religiei. Toate foile bisericești se ocupă de aceasta. Se dau îndrumări, planuri, lecții practice de model. Să mai amintesc foile oficioase eparhiale, unde îndrumările se dau împreunate de ordine. Se fac în fiecare an conferințe pe protopopiate, când unul dintre preoți predă căreiva clase o lecție de model, care este apoi viu criticată.

În ce privește redacționarea materialului avem un plan analitic întocmit pe ore și manualele făcute de persoane, cari au funcționat ani îndelungași cași cateheți ori profesori de religie. Amintesc pe Dr. Brinzeu, Dr. Ciplea, Popa etc. În fine, există și-o comisie catehetică mitropolitană, compusă din cei mai de seamă specialiști pe terenul școlii. Și-aceștia nu dorm. În unire cu forurile bisericești, fac totul pentru predarea religiei.

În urmare se face religie și azi, mai multă și mai bună ca în trecut. Iar rezultate bune, pornite din inimă, sunt destule, să se caute numai și se vor afla. E adevăr, că atunci când cineva va căuta cu lumi-

nele, va afla și cazuri ce lasă de dorit. Aceste sunt însă izolate și obvin la orice tagmă.

Și-acum, fiindcă întreg articolul din chestie a pornit din afirmația unui preot, ca să se revie la școala confesională, aduc și aici câteva precizări. Nu un preot, nu mai mulți, ci, privind viitorul, fiecare creștin ar trebui să dorească aceasta.

Când în țara noastră, în posturi de înaltă răspundere, sunt oameni cari n'au nici un Dumnezeu și când atâtea scrieri și reviste propagă ateismul, ne putem aștepta ca un guvern de mâine să spună: afară cu Dumnezeu din școală. Adeca se va înființa școala laică. Și-atunci nu mai există cruce, religie, morala religioasă în școală nu mai are loc, ci doar acel vag spirit uman, sub care se ascund toate aberațiile.

În Franța s'a făcut experiența aceasta. Și rezultatele nu sunt îmbucurătoare. Vre-o câteva ne arată „Unirea” din 7 Martie 1931 după „Figaro.” În 1869, înainte de a se înființa școala laică, statul subvenționa școala primară cu 12 milioane. În 1931 se dă școlii 1.946.117.301 franci din cari plata învățătorilor face 1.648.166.000 franci. În schimb, după atâtea spese uriașe în 1921 numărul recruților analfabeți e de 13.295, în 1924 de 20.112, în 1927: 6.4%. Câtă vreme în Anglia și Olanda neștiitori de carte dau 1% pe țară, în Franța se ridică la 10%. Pe lângă aceasta, în 1926 au stat în fața tribunalelor corecționale 13.494 de minori, iar în 1927: 13.694.

Dintre învățători mai multe zeci de mii sunt 80.000 aderenți ai confederației Generale a Muncii și vre-o 12—15000 afiliați Confederației generale umanitare, stând sub ordinele Moscovei. E realitatea pură după una din cele mai mari gazete franceze. Gândul la aceste cifre reci, ne face să ne gândim la școala confesională, unde ar fi scăparea moralei creștine. Dar fie sigur *D. Gigolo*, că dacă această revenire s'ar împlini, atunci s'ar produce nițică schimbare. *Vremuri noi, raporturi noi!* Dar chiar și în trecut; afirmații că „dascălul curăța grajdul vitelor” etc.

sunt prea-prea. Am tată învățător, soția e fiică de învățător, am rudeni învățători, și nici dela unul n'am auzit de așa ceva. Ba nici alte servicii în schimbul protecției, n'au făcut. Iar dacă, prin imposibil, am admite că dascălul „a curățit grajdul” popii, atunci la mijloc au fost alte interese, departe de școală.

Atât am avut de spus, pentru clarificarea celor ce au citit articolul D. Gigolo, în care, să-mi dea voie să-i spun, a turnat și puțin venin. De care marcă și din care izvor, nu știu; D-sa știe.

Prin aceste rânduri nu vreau polemică. Intre aceste două tagme, nici nu e permis și nu are loc nici o polemică. Se pot afirma lucruri cari dor și acestea strică ambelor părți.

Dar doresc și cu mine cred că mulți, ca atunci când se afirmă lucruri atât de grele, acei ce scriu să-și ia puțină osteneală, să studieze mai temeinic chestiunea. Acuzele grave și nedrepte au darul de a provoca discuții, cari duc inevitabil spre înăsprirea raporturilor dintre preot și învățător, și așa destul de vitrege în unele părți.

Și nu e bine așa! Mai mult suferă aceia, pentru cari suntem puși ca luminători.

Preot, Cornel Papiu.

Intreținerea școalelor primare.

Am semnalat altă dată într'o gazetă că nu există nici o legătură între bugetele școalelor primare și ale comunelor. Aceiași oameni lucau în două feluri. Votau sume reale în bugetul școlii, ca să le poată ciosmății în bugetul comunei; bineînțeles uneori sub tăria unei presiuni sau indolențe.

Răul acesta a fost curmat în mare parte, prin interesul forului nostru superior, de-a înfăptui legătura cuvenită între cele două bugete printr'o succesiune chibzuită.

Tot ne mai stăpânește însă milogeala veche de-a cerși

cota cuvenită dela comune. Când vom scăpa și de acest rău, care jignește calitatea de conducător al unei instituții de stat, numai atunci vom putea spune că am smuls neatărnarea școlii și a conducătorului ei, din ghiarele învechinate ale politicei, ale capriciilor omenești și ale dezinteresului de nație.

Pentru aceasta avem lipsă de noi criterii pentru încasarea sumelor necesare întreținerii școalelor și anume: ori cota de 14% și subvenția de peste 14% din veniturile comunei să se verse la anumite date legate de necesitățile impuse de întreținerea școalelor, subordonându-le diferite operațiuni de încasare comunală; ori ca cotele să se strângă și verse Administrației financiare de perceptori ca funcționari de stat bine controlați, de unde apoi vor fi repartizate școalelor, la vreme, în raport cu competența fiecăruia. Despre acest procedeu s'a mai vorbit, dar fiind, cred, cel mai indicat, trebuie să-l mai amintim și să-l susținem. Contrar primului procedeu, li s'ar lua secretarilor mânia de a învrăjbi sătenii asupra școlii și învățătorului strângând bani cu specificarea: „pentru școală.”

În orice caz, sumele de întreținerea școlii așa mici cum sunt, să nu mai fie perândate prin atatea mâini: de secretar comunal, de cassier comunal etc „până vor ajunge să fie transformați în element urgent necesar școlii, pentru bunul mers al ei. Formația actuală a comitetelor școlare cu atribuțiunile ce le au și ce le îndeplinesc, încă nu ne ajută și nu ne împacă, dar aceasta constituind singură o problemă destul de mare și gravă nu pot intra în amănunte. Conducătorilor școalelor li se cuvine cuvântul și nu trebuie să ne oprim până vom ajunge la rezultatul dorit, el fiind dintre cele mai posibile.

Până atunci, fie ca membrii în comisiile interimare, fie ca săteni să luăm seama ca nu cumva tot sumele restante cuvenite școlii să majoreze mai mult sumele rămase ca restante neachitate în bugetele comunelor. Poate chiar acur e momentul să fim mai atenți și trebuie să fim, căci din multe considerații, bunul mers al gospodăriei comunale, pe noi ne interesează mai mult decât pe oricare.

Vitregia vremii ne-a slăbit materialicește, nu mai putem ajuta școala căreia ne-am închinat viața, cu avansuri bănești și dacă am slăbit oarecum și în ceace privește puterea de muncă, trebuie să încordăm și mai mult priceperea noastră, luptând până la cea din urmă fărâma de entuziasm.

Gheorghe Apostol.

Activitatea extrascolară.

Adevăratele cercuri culturale.

Pușini sunt oamenii cari citesc azi toate operele de seamă ale scriitorilor noștri consacrați, la rând, cum apar ele — afară de oamenii de litere : esești, profesori, literați etc. Noi ne cunoaștem clasicii din școală și din biblioteca societății de lectură — atât. De când ne-am risipit prin satele uitate de lume, cu toată dorința noastră nu mai putem ceti aproape nimic. Două-trei luni în așteptarea salariului, te mai gândești la un Kremlin a lui Cezar Petrescu, dar când trec 5, 6 luni, gândul ți se îndreaptă — blăstămată soarte ! — spre o bucată de pâine ce nu o ai.

Totuși, prin cercurile culturale putem face ceva și pentru noi în această direcție. Cercul nostru, o spun cu mândrie, a început și sper că nu vom da fiasco. Anume, fiecare membru depune 100 lei, pe an. Suntem 14 inși și cu 1400 lei putem cumpăra anual 28 volume, cari le vom ceti toți, la rând. Pe lângă lecția practică și conferința intimă vom avea în program și o oră de conversații asupra cutărei autor sau gen literar etc. La masă vom avea astfel obiecte de discutat, căci de, o spun sincer, nu prea poți înjgheba o conversație când unul a cetit pe Panait Istrati și altul pe . . . Prolea.

Afară de taxa benevolă, vom căuta și alte izvoare de venit ca : serbări, teatru, donații (?) etc. Cred că fiecare cerc cultural ar putea încerca lucrul acesta cu toată criza ce bântue și cu toată eventuala ignoranță a vreunuia dintre membrii . . .

Dacă e greu până aduni paralele, nu e deloc mai puțin însemnat lucrul cumpărării unor cărți bune. Nu-i tot una a ceti pe Maurice Dekobra, Pitigrilli, Wallace, Doyle etc., sau pe Dumas, Proust, Stendhal, France etc.

Noi ne-am mărginit la țara noastră. Vom cumpăra operele reprezentative ale scriitorilor contemporani : C. Petrescu, R. Dianu, M. Sadoveanu, L. Rebreanu, C. Ardeleanu, D. Stănoiu, Lovinescu, Ibrăileanu, Nisipeanu, Iorga, Teodoreanu,

A. Maniu, Aderca, Klopstock, etc. Dintre poeți ne-am oprit la duiosul și uitatul Panait Cerna, N. Crainic și Topârceanu. Ne-am gândit și la Istoria lui Xenopol, dar evident, deocamdată nu vom putea cumpăra tot ce am dori. Nici autorii înșirați mai sus nu i-am ales pentru că n'ar mai fi și alții foarte buni, dar așa ne-am înțeles. Personal țin foarte mult și la scrierile lui Panait Istrati, mai ales dela „Spovedania unui învins” și-mi place mult și Sanielevici — nu pentru că e ovreu — dar când banul nostru e așa de scump, e păcat de Dumnezeu să cumpărăm cărți din literatura cu 1 mic, iar scriitorii noștri de seamă, cari ne duc faima și în străinătate și cari reprezintă oarecum sufletul nostru românesc, să nu ni-i cunoaștem.

Cred că nu e nimic mai frumos ca o bibliotecă selecționată pe lângă fiecare cerc și o ședință culturală unde toți membrii cunosc subiectul discuției, critică și apreciază — se cultivă!

Gigolo.

N. B. Fără îndoială că la ad. cerc. ce vine, vei face propunerea...

Cercul cultural din Marca.

Frumosul și românescul sat în vestimente de sărbătoare, a primit cu dragoste și căldură pe frunțașii vieții culturale din cercul cultural învățătoresc «Nicolae Bălcescu» care Duminică 28 Februarie a. c. în comuna sus menționată, conform itinerarului stabilit ș'a ținut ședința în toată accepțiunea cuvântului, sub conducerea harnicului inv. dir. Petre Popescu care și-a cucerit definitiv titlul de celebritate în rândurile inv. sălăjeni.

La ședință au luat parte toate colegele și colegii sus-numitului cerc; făcând act de prezență și D-nii preoți Băliban și Ilie Veteșan precum și D-nii notari Podariu și Merghes.

La ora 3 d. m. preotul local Dl Băliban a făcut vecernie, unde s'au adunat toți credincioșii cari îndemnați de imboldul de a face cunoștință în carne și oase cu veritabilii exponenți ai popularizării științei și culturai la sate, căci cultura este o entitate bine definită care înalță neamurile spre culmile

măririi și desăvârșirii lor sufletești. În timpul acesta Dl președinte al cercului a ordonat ținerea ședinței intime începută cu lecția practică, din Științele-Naturale subiectul fiind «Sistemul osos» la cl. IV-a predată de Dl învăț. dir. Șlet.

Urmând apoi conferința intitulată «Predarea limbii române în școlile minoritare» ținută de simpatica Domnișoară Podariu, arătând imperioasa nevoie de a se respecta cu literă de evanghelie scriptele programei analitice cu privire la numărul orelor din limba română și să se aplice cu toată rigurozitatea dispozițiile art. 7 din regl. legii învăț. primar asupra căruia Dl revizor D. Mărgineanu a ținut să ne atragă atențiunea chiar în primul număr al revistei.

A dat directive cum trebuie să se predea limba română în școlile minoritare, spunând că mai multe șanse de succes are metoda paralelismului între limbi, consecvent cu aceasta și conversația deasă care este cheia însușirii cât mai rapide a unei limbi străine. Ambele puncte au fost criticate de către colegi în spirit de bunăvoință și cu multă obiectivitate și declarate calificativ de f. bune.

După terminarea vecerniei, în cadrul unei festivități deosebit de impunătoare, s'a desfășurat șezătoarea. Sala mândrului edificiu cultural a fost neîncăpătoare iar când s'a ridicat cortina, o priveliște feerică cu un cor bine încheșat a fascinat pe spectatori. Ședința publică a fost deschisă de Dl învăț. dir. Zdrîtea Ioan, care prin cuvinte frumoase în numele învăț. din cerc salută publicul și reliefează că totdeauna când a venit cu astfel de ocazii în această comună, oamenii s'au prezentat în număr apreciabil dând dovadă că pricep sensul cercurilor culturale de înaltă valoare intelectuală și morală.

Printre punctele din program cari au procurat publicului clipe de reculegere sufletească au fost, dintre poezii: «Micuța, Trei Doamne și toți trei și Poezia alfabetului.» Dintre monoloage: «Servus părinte, Când femeia era mai tare, Trei voinici și comedia «Țiganul notarăș.»

Între cântece: «Imnul-Național, Pe-al nostru steag, Hai lelișă și Bravi copii ai României,» dirijate de Dl Șlet învăț. dir. precum și «Moșul» solo.

Urmează conferința populară a D-lui Vlășie învăț. despre «Cooperarea și însemnătatea ei.» Conferențiarul a arătat însemnătatea cooperăției pentru prosperarea intrinsecă a unei

țări, căci valoarea unui popor crește în raport cu aportul — pentru sfera universală — de specific al poporului.

Programul alcătuit cu un gust artistic și de cea mai frumoasă factură culturală, s'a încheiat cu jocurile naționale: «Hora dela Sinaia și Maramureșanca» executate de elevi și eleve încostumați în frumoase costume naționale, a căror interpretare a făcut publicului să nu mai uite niciodată acele clipe sporadice de uitări de sine.

Programul atât de copios, alcătuit din 27 de puncte bine sistematizate, dă naștere la savuroasa concluzie a unei colaborări loiale între cei doi învă. din loc D-na Băliban și Dl Șlef. Ședința a fost închisă de Dl învă. dir. din Porți Zdritea Ioan, care arată ce frumos aspect au avut copiii cari au jucat jocurile naționale încostumați, în care costume au găsit femeile noastre un teren de activitate. A arătat publicului imperioasa nevoie că trebuie să ne apărăm limba, portul și obiceiurile, căci acestea ne-au conservat existența în luptele noastre de zece veacuri. Cercurile culturale, a zis colegul, nu sunt un fruct al calculului sau o manevră politică, ele sunt o necesitate de viață obștească; căci un nucleu, o societate numai atunci are o putere vitală dacă se simte în mod imperios necesitatea ei, ca prin ea să se manifeste un ideal, o năzuință și oamenii trebuie să le priceapă sensul de înaltă valoare culturală și morală străină de orice intențiuni.

Cuvântul de închidere al Dlui Zdritea a stârnit foarte mult interesul auditorilor dar mai ales ultimile sale cuvinte, au produs însuflețire și înflăcărare, aplauzele frenetice și interminabile au fost binemeritate. În felul acesta am schițat cum s'a desfășurat programul ședinței cercului cultural «Nicolae Bălcescu» în comuna Marca.

Este foarte frumos când constatăm că astăzi în aceste zile de cruntă sărăcie când fiecare luptă cu nevoile lui, se mai găsesc oameni entuziaști — învățătorii — cari parcă conduși de o baghetă magică, luminează întreg poporul precum a zis «Mântuitorul.»

George Perneșiu.

Cerc cultural.

În ziua de 28 Februarie 1932, a avut loc în comuna Gârceiu, ședința Cercului cultural. Era o zi de iarnă cu frig năprasnic, care părea că se lupta cu razele soarelui de primăvară.

Membrii cercului au participat în unanimitate. De remarcat este că Cercurile culturale, cu toată criza economică, morală etc. mai pot să aibă o mare înrăurire asupra poporului nostru. Poporul ne ascultă cu toată inima și cu tot devotamentul. Lucruri ce le-am constatat la ședințele din comunele: Dobrin, Firminiș, Cioara și Gârceiu. Ce-i drept, că toți membrii luptă cu multă râvnă și dragoste, ca ședințele să fie cât mai impunătoare și rezultatul l-am ajuns.

Conferențiarul Cercului, putem zice, T. Miclea, T. Jugaru și Gheorghe Ciobotaru la toate ședințele, au stârnit multă admirație și multă dragoste în inima poporului, de aceea se arată din ce în ce mai iubitori de noi învățătorii.

Vede și el poporul, că noi luptăm pentru el, pentru luminarea lui.

La Gârceiu. Programul: De dimineață, corpul didactic a asistat la serviciul Divin, oficiat de către părintele Mihaiu Oșan, care a ținut o cuvântare despre „pocăință,” spusă cu mult entuziasm și căldură păstorească. După aceea a urmat ședința intimă la școală, deschisă de președinte. Au urmat apoi conform programului: 1. Conferința didactică: „Cari sunt lecțiunile de program, ce se pot face afară în curte” etc. de D-l T. Jugaru inv. dir. Bulgari. Conferențiarul a arătat în linii generale importanța cursului în aer liber etc. 2. *Lecție practică.* Citirea cl. IV-a „Puiul” de Lazăr Cosma. La critică după vii discuții se clasifică ambele ca bine reușite. Participând și D-l medic al circumscripției școlare, dă exemple chemând la muncă pe toți învățătorii.

Ședința populară. Ca de obicei, a luat parte un public foarte numeros, făcând astfel sala de învățământ neîncăpătoare. A luat parte corpul didactic din Cerc: Lazăr Cosma președinte, Dra Florica Marian secretară: Dra Livia Pocol inv. Hereclean; Dra Ecaterina Dudaș inv. Cioara; Dl Ioan Costea,

inv. dir. Mirșid; Dl T. Miclea inv. dir. Firminiș; Dr Gheorghe Ciobotaru inv. dir. Dobrin; Dl T. Jugăru inv. dir. Bulgari și Dl Ioan Noaghiu inv. dir. Sâncraiu.

Au mai asistat onorându-ne cu prezența: Dl Bernard Kraus medic de circ.; D^{na} și Dl Mihaiu Oșan preotul local; Un student; D^{na} și Dl Andreiu Sătmăreanu șeful postului; D^{na} Dra și Dl Iosif Ferenczi, din loc. Din Zălau: Dl Teodor Marian și Mureșan funcționari; Ioan Gotea și Ciobanca elevi T. R.; Tudor plutonier; etc.

Ședințele au fost deschise de președinte, printr'o cuvântare, referitor la adunare. Au mai vorbit: 1. Dl Gheorghe Ciobotaru despre „Săraci în țară bogată și bogați în țară săracă” începând cu „Dănilă Prepelea.” Conferința a fost foarte reușită, producând plăcere publicului adunat.

2. Dl Bernard Kraus medic de circumscripție, a conferențiat despre „Boalele molipsitoare.” Conferința a fost bine venită, ținând seama că în această comună bântuiau adesea, diferite boli molipsitoare. De aceea, D-l medic sesizat de aceste lucruri, a dat sătenilor o mulțime de directive referitor la toate boalele și anume cum se pot preîntâmpina, și cari sunt mijloacele de luptă etc. etc. Dl medic, care este un medic între medici, lucrează cu asiduitate și cu devotament numai spre binele școlii și al poporului. Pătruns de sentimentul datoriei, aleargă pela toate cercurile culturale, condricuind cu mult patetism la culturalizarea poporului. Din acest motiv, Lazăr Cosma președintele Cercului, i-a exprimat mulțumiri din partea Corpului didactic.

Restul programului a constat din cântece pe 2 voci, poezii, dialoge, anecdote, executate cu multă dibăcie de către școlari.

La urmă Dl Miclea inv. dir. Firminiș mulțumește corpului didactic din loc pentru munca ce au depus în desfășurarea programului cu atâta măiestrie.

Terminându-se programul Dl președinte în cuvinte emoționate, relevă activitatea preotului și-a învățătorului în comună, apoi mulțumește tuturor pentru participare și cu aceste cuvinte declară ședința Cercului închisă.

Un participant.

O serată culturală la Sălsig.

Fără să voim, seara zilei de 28 Februarie, petrecută la Sălsig, ne stoarce juste și multiple aprecieri ce trebuie să le aducem activității culturale desfășurată de inimoșii învățători din această comună în frunte cu vrednicul și neobositorul luptător dl V. Ștefușiu.

Momente înălțătoare ne prezintă ziua de 28 Februarie în viața culturală a satelor noastre din acest colț al Țării. Momente de adâncă reculegere sufletească ne oferă serata culturală a acestei zile petrecute într'o caldă și strânsă cordialitate.

Intelectualii din jur au fost atrași în acest sătuleț aproape pierdut pe valea Someșului, de adâncă dragoste de a prinde momentul ca împreună să sorbească cu mult nesaț sentimentele și dragostea de muncă a acestor conștii pionii ai culturii naționale.

Și într'adevăr, pretențiile și așteptările oricât de mari ar fi fost — nu s'au înșelat.

Programul în frunte cu piesa »Năpasta« a marelui Caragiale, cu »Cinel-Cinel« a lui Alecsandri, precum și o mulțime de jocuri cu gust alese și cu multă pricepere interpretate, au făcut publicul să uite pentru un moment greaua și apăsătoarea preocupare a zilelor negre în care ne sbatem.

Intr'adevăr, piesa »Năpasta« ale cărei roluri au fost jucate cu o naturalitate și pricepere care au depășit marginile comune ale așteptării, ne silește să încadrăm persoanele interpretante a rolurilor ca pe niște adevărați și pricepuți actori. Dșoara Irina Filep, dnii Ștefan Dulfu inv., Gheorghe Dulfu și dl D. Zah, student, ne fac să apreciem pe lângă calitățile înalte de care dispun și o dragoste nețărmurită în munca desfășurată pentru progresul social prin cultură al țării noastre.

Interpretarea rolurilor din piesa »Cinel-Cinel« desigur nu va pierde câtuși de puțin din aprecierile aduse piesei »Năpasta,« căci și aici rolurile jucate de dna Ștefan Dulfu, dșoara Irina Filep, dl D. Zah, precum și o mulțime de elevi și eleve foarte bine pregătiți, ai școlii primare din loc, au

stors înalte aprecieri prin dese și sgomotoase aplauze ale publicului.

Sătenii adunați în mare număr au urmărit cu drag și mult interes acțiunile jucate în mare parte de proprii lor copii pregătiți și instruiți de părinții lor sufletești, învățătorii.

În astfel de împrejurări și clipe fericite, fără să-ți dai seama, gândești: Câtă dragoste nu li s'a fi fost stărnit pentru școală! Câtă iubire nu li s'a fi stors în sufletul lor simplu dar nobil, pentru sfântul lăcaș radiator de cultură și învățăminte: școala? Câte cărămizi puternice n'or fi fost pus sătenii la baza învățământului lor din această comună, în momente ca acestea?

Sufletul lor singur ar fi în stare a ne spune prin a afirma contrastul isbitor al efectului constrângerii pentru a-și trimite odraslele lor la școală și constatarea ce au făcut-o cu ocazia zilei de azi despre rostul școalei în viața omului de toate zilele! Și câtă dragoste, Doamne, nu le-au stărnit mândrele noastre porturi naționale lucrate chiar de mânușitele copilelor lor sub îngrijirea și priceperea dsoarei învățătoare Irina Filep, cari îmbrăcau în culori albe ca spuma laptelui și în unde argintii trupșoarele odraslelor lor.

Iată constatări cari evocă lucruri mai presus decât cele mai înalte teorii asupra progresului social, emanate de «savanți» dela nu știu ce catedră. Iată constatări cari ne dovedesc ca multe altele de acest fel, că învățătorii, acești naufragiați ai vieții, deși duc o viață de mizerie cu un salariu mai mic decât al unui măturător de stradă, și acela neplătit de 5 luni de zile, sunt conștii de menirea lor și își dau seama de importanța rolului lor în arena luptelor pentru progresul social al poporului român.

Munca lor asiduă, munca lor de mucenici ai țării întregi, a dat prilej și de astă dată la o manifestare sinceră în unirea sufletească dintre săteni și intelectuali de orice profesie și naționalitate, să sorbească un moment din cupa frăției și a iubirei de oameni.

Învățătorii din Sălsig, ajutați de câțiva intelectuali și doamne cu inimă au isbutit în înțelesul cel mai larg al cuvântului, să creeze publicului amărit de povoara și grijile vremii un moment de distracție, o clipă de fericire care va stă-

pâni mult timp prin impresia ei puternică sufletele acelor cari au avut fericirea de a se înfrupta din rodul priceperii și muncii lor.

Laudă și cinste vouă dragi colegi, cari ați înțeles să munciți în felul acesta contribuind într'o largă măsură la solidificarea sufletelor în vremuri de grea cumpănă! Laudă vouă, soldați credincioși cari luptați din greu călăuziți de convingerea că cinstea și gloria binemeritată se câștigă numai prin fapte mărețe de binefacere pentru neamul și țara din care faceți parte!

Laudă vouă, flămânzi și sdrenguți, dar credincioși ostași ai Țării, pentru al cărei viitor mai bun luptați cu tot efortul sufletului vostru, jertfindu-vă!

Din parte-ne nu vă dăruim altceva, decât ca în năzuințele veastre spre a îmbunătăți și plămădi prin carte un viitor sănătos neamului românesc, să fiți însoțiți în munca voastră de câți mai mulți dintre noi și să obțineți succese ca cele pe cari fără câtuși de puțin partinitori, le apreciau așa cum se cuvine.

În felul acesta să munciți și pe mai departe și fiți siguri că laurii biruinței în luptele grele ce le purtați pentru triumful culturii, binelui și dreptății în această Țară, vă vor încorona fruntea voastră!

Vicea, la 29 Februarie 1932.

Victor Lungu.
inv.

CRONICA

— **In plin haos.** In actuala criză economică, când nu ne primim salariile cu lunile, când situația învățământului tinde din ce în ce spre dezastru, când însuși cei mai mari cantă surparea lui în neant, noi cu toate acestea ducem lupta mai departe fără nici-o reticență.

Tremuram, ce-i drept, cu toții, văzând că guvernul era intransigent față de toate străduințele noastre ca să nu trecem cu salariul în sarcina comunelor. Și a trebuit să se întâmple ultimul efort în Parlament, unde Dl D. V. Ţoni a dus o luptă eroică, luptă de apostol, scăpând astfel cu toții de cea mai mare primejdie în care era să cădem.

Se abătea pe capul bietului dascăl cea mai mare pacoste. Școala primară ajungea în cele mai grele zile ale istoriei sale. Dar am scăpat, așa cum am scăpat. Poate că toate amenințările și toate acele încercări dezastruoase, erau semnificația zilelor grele de astăzi. Fiindcă de sigur probleme multiple și grele bat la poarta vieții noastre publice, așteptând dela cei de sus rezolvirea.

Criza de astăzi, pe care o străbate comerțul, criza în care se sbate industria, neputința statului de a-și achita cele mai elementare obligații față de funcționari, ale căror lefuri de mizerie se plătesc în răstimpuri, toate, toate nu sunt altceva decât consecințele crizei agricole. -

Dela plugar până la cel mai înalt funcționar din țară, cu toții, trec prin cele mai crâncene peripeții moderne. Strigăte și văicăreli pe toată linia. Nu sunt bani și iar nu sunt bani, aceasta este lozinca zilelor ce le trăim.

Sunt unii cari cu o încăpăținare febrilă exclamă, că nu e lueru ușor, să fie plătite salariile la timp; nimic de zis, dar atunci de ce unii funcționari sunt plătiți la zi și noi încă nici pe Octomvrie? Întrebări la care nimeni nu răspunde.

Examenul pentru definitivat se amână, până când nimeni nu știe, cel de înaintare așisderea Numai știi ce să crezi și de ce să te mai ții, să citești, sau s'o mai lași. Și apoi se mai plânge de noi? Salariile nu le primim, de foame, trebuie să răbdăm, de muncit

trebuie să muncim. Cine poate spune că nu trăim în plin haos? Nimeni!

Sunt stări de fapt la care trebuie să te resemnezi și să cugeți meren, poate, poate, va veni ziua cea fericită!

Singura mângâiere pentru noi, în zilele aceste năprasnice este reapariția acestei reviste. Așa cum se prezintă ea, în haină premonită, cu o direcție cu totul nouă, cu o altă mentalitate, ieșită din noianul ispitelor de astăzi, cred că este bine venită. Cu pretenție — de sigur — de a ne solidariza în jurul ei. „Școala Noastră“ își va mai depăna firul vremii, rupt de disensiunile ivite în sânul nostru.

Ce-i drept trăim zile grele, când fieștecare „leu“ trebuie măsurat cu grijă și cu precauțiune. Dar tot ce dăm pentru ridicarea prestigiului nostru, a moralului, a existenței noastre, a solidarității profesionale, eu socot, că nu-i păcat.

Deaceea, din partea mea, îi urez: cale lungă!

Lazăr Cosma.

— **Legea pentru modificarea art. 115 și 142 din legea învățământului primar.** Art. I. — Art. 115 din legea învățământului primar, publicată în Monitorul Oficial No 161 din 26 Iulie 1924, se înlocuște cu următorul;

Personalul didactic al învățământului primar se compune din învățători titulari, învățători superiori și suplinitori

a) Învățătorii titulari se recrutează dintre absolvenții cu examen de capacitate ai școlilor normale, cari au satisfăcut legea recrutării, în ordinea de vechime și merit. Examenul de capacitate se ține grupând în regiuni pe absolvenții tuturor școlilor și în fața unei aceleiași delegații numite de minister care va face clasificarea generală;

b) Învățătorii superiori se recrutează dintre învățătorii licențiați în științe sau litere și filosofie și dintre învățătorii cari au dovedit sau vor dovedi creațiuni școlare sau sociale, recunoscute de minister în condițiile fixate în regulament.

Învățătorii superiori au precădere la recrutarea personalului didactic dela cl. V-a la a VI-a (complimentar) și a personalului de control și administrație, ținându-se seama de studiile lor și la numirile de directori.

Examenul și gradele: definitiv, gradul II și înaintare la gradul I. se desfășoară și se înlocuiesc prin trei recompense de merit cultural; modalitatea recomandării și obținerii recompenselor de merit cultural

se va stabili prin regulament, ținându-se seamă de realizările culturale în orice domeniu înfăptuite de învățători.

Recomandările vor fi făcute de organele de inspecție ale ministerului instrucțiunii sau ale oricărui minister, înaintea unei comisii de pedagogi și sociologi aleși de Academia Română, de universități și de oficiul național al cooperăției.

Drepturile materiale ce decurg din gradațiile de merit cultural sunt echivalente cu acelea prevăzute în legea învățământului primar din Iulie 1924 pentru gradele definitiv, gradul II și gradul I.

Drepturile câștigate de actualii membri ai corpului didactic primar se păstrează;

e) În cazuri excepționale învățătorii suplinitori se pot recruta dintre absolvenții liceelor, licențiații în litere sau științe și normaliștii fără drept de numire ca titulari.

După trei ani de funcționare învățătorii titulari care n'au avut nici o pedeapsă, primesc în mod automat salariu de învățător definitiv, conform legii din 1924.

Recrutarea învățătorilor titulari din învățători ajutori cu 4 clase secundare sau absolvenții de liceu, prevăzută în legea din Iulie 1924, precum și dintre absolvenții semina-

riști, se abrogă, cu excepținea școlilor din regiunea etnolingvistică, unde preoții absolvenți de seminar cu 8 clase, cu practică pedagogică și examen de capacitate la școlile normale, pot funcționa și ca învățători.

Art. 142 din aceeași lege se modifică după cum urmează: Cuvintele: „Răsplata Muncii pentru învățământ“ se înlocuiesc prin cuvintele: „Medalia pentru învățământ“.

Art. II. — Orice dispozițiuni contrare acestei legi sunt și rămân abrogate.

Legea s'a promulgat în Monitorul Oficial de Luni 7 Martie c. (nrul 56).

— **Dela Asociația generală a învățătorilor.** Președintele Asociației a continuat și continuă stăruințele — aproape zilnice — pentru achitarea salariilor în restanță pe 1931.

Suntem datori însă să spunem colegilor adevărul așa cum e: din tranșa II-a a împrumutului nu vom putea obține nici plata întreagă a salariilor pe Octombrie (116 milioane), ci numai o parte — cel puțin jumătate, credem.

Din tranșa III-a vom stăruii din toate puterile să se achite restul din Octombrie, salariile din Noiembrie și Decembrie

(aceasta între 1 și 10 Aprilie c.)

D. ministru de finanțe căruia i s'a prezentat erii chiar delegația învățătorilor și preoților parlamentari, a declarat din nou că până într'o lună vor fi achitate salariile în restanță pe 1931.

Acesta e cuvântul său și nu avem dreptul să-l punem la îndoială, dar experiența de până acum ne arată că nu trebuie să încetăm nici un moment — bazându-ne pe această făgăduială — stăruințele noastre.

Conducătorii Asociațiilor județene sunt rugați să se adreseze și să solicite și ajutorul parlamentarilor din județele respective — căci oricine trebuie să recunoască, numai intervențiile președintelui Asociației generale, ori cât ar fi de stăruitoare, nu sunt suficiente.

În ce privește lefurile pe Februarie, chiar în urma cererii președintelui Asociației s'a dat un nou ordin, către administrații financiare, să nu se achite nici un salariu pe Martie înainte de a se fi achitat salariile pe Februarie. Rugăm pe conducătorii Asociațiilor județene să ne comunice imediat în cazul când acest ordin a fost călcat unde, ca să reclamăm autorității superioare.

— **Examenul de diplomă pentru învățători.** În conformitate cu noua lege de recrutare a personalului didactic din învățământul primar, ministerul instrucțiunii a hotărât ca la examenul de capacitate, pentru obținerea diplomei de învățători — examen ce se ține în Iunie, la toate școlile din țară, — au dreptul să se prezinte numai absolvenții a 7 clase normale precum și absolvenții din ani trecuți cari au căzut de două ori la acest examen.

Ministerul instrucțiunii atrage atențiunea că toate aprobările date anterior acestei dispoziții legale, adică acele date seminaristilor, învățătorilor ajutoari, celor căzuți de trei ori la acest examen etc. sunt anulate.

— **Dr. Nicolae Cotoi: Boalele Infecțioase din timpul școlii.** Este o broșură scrisă cu multă competență, tratând toate maladiile ce se ivesc între copiii de școală și combaterea acelorora. Sunt cunoștințe absolute indispensabile pentru fiecare învățător, de aceea broșura amintită o recomandăm cu toată căldura! Se poate comanda dela autor din Șimleul-Silvaniei. Prețul unui exemplar este 10 lei.

In chestia salariilor.

Asociația Învățătorilor din jud. Sălaj.

No. 21—1932.

Domnule Deputat,

Atunci, când diferite categorii de funcționari îndeosebi funcționarii din Ministere sunt la curent cu leafa, învățătorii români din jud. Sălaj trăesc în cea mai neagră mizerie.

Desbrăcați, desculți și flămânzi așteaptă acești nefericiți să li-se achite salariul de pe 5 luni, Octombrie—Februarie. Unii dintre ei au ajuns la ultimul act, la cerșetorie, ca să nu piară chiar de foame.

E grozav să te gândești la viața sbuciumată ai acestor «apostoli ai neamului,» de soarta cărora nu se îngrijește nimenea, nici societatea, nici statul.

Ențuziasmul, devotamentul și idealismul, cari odineoară erau farii călăuzători ai învățătorimei, încetul cu încetul își vor pierde din farmecul lor, o umbră obscură, care zi cu zi se îngroașe, le vor acoperi splendoarea, până odată vor dispărea cu totul, devenind niște noțiuni necunoscute generațiilor care ne vor urma.

Nu ne vine a crede că, economiile bugetare ale statului anunțate cu toate ocaziunile, ar pretinde jertfa desăvârșită a învățătorimii și numai chiar a învățătorimii, care, este un factor important în viața de stat și e cel mai important factor în viața culturală a satelor.

Și totuși, cu toată mizeria pe care o îndură azi învățătorimea română din jud. Sălaj, stă la datorie. Dar e păcătos lucru și nu e nici conștient să pui la încercare răbdarea oamenilor de bine, cari mai au nădejde încă într'un viitor mai bun, într'o soartă mai puțin vitregă ca aceea de azi.

Domnule Deputat,

Ne place a crede că D-voastre, în care ne punem toată încrederea, veți face chestiune de ambiție și veți interveni locului în drept, solicitând cu toată puterea achitarea fără întârziere a lefurilor restante.

Trebue să credeți, căci așa este, că, din cauza neachitării salariilor la timp, multe gospodării învățătoresști s'au distrus, oamenii cu situații materiale, prin machinația cămătarilor, la cari erau nevoiți să se împrumute și-au pierdut avutul, rămânând pe drumuri, fără nici un ajutor.

Nu mai amintim de situația de plâns a acelor învățători cari au copii la școli secundare și superioare. Neputând face destul obligațiilor de a achita taxele de frecvență și a.: copiii acestor părinți sunt trimiși la vatră, pierzând astfel, pe lângă altele, și un an de studiu, ori poate și mai mulți.

Dar avem firma convingere că, apreciind motivele sus înșirate și cunoscând și Dv. situația atât de mașteră a noastră, veți face tot posibilul ca să se ia măsuri urgente de către cei în drept, ca în sfârșit să ajungem și noi la plata lefii pentru care am muncit cu toată conștiința noastră de dascăl.

Primiți, Vă rugăm Dle Deputat, espresia deosebitei noastre stime ce Vă păstrăm.

Șimleul-Silvaniei, la 23 Februarie 1932. y Cluj

Președintele Asoc. Inv.:

Simion Oros.

Secretar:

Nicolae Căprar.

* * *

La scrisoarea de mai sus, Președintele Asociației a primit următorul răspuns pe care îl publicăm pentru luare la cunoștință de către colegi.

«Camera Deputaților» București, 8 Martie 1932.

Stimate Domnule Președinte,

Am fost în mai multe rânduri la Ministerul de Finanțe pentru salariile învățătorimei din Sălaj, căci mă doare mult trista situație în care se sbat. Alaltăeri am reușit să fac să se trimită un acreditiv de 2 milioane pentru învățători. Azi am fost din nou cu Dl Prefect Matieșanu. S'a promis că se va trimite *Sâmbătă* un nou acreditiv de 2 milioane. Cred că-l va aduce Prefectul. Sunt gata oricând să vă servesc cu toate puterile mele, care sunt slabe în fața greutății distribuirii fondurilor.

Primiți saluturile mele colegiale

Prof. Petre Sergescu.

Revizoratul școlar încă n'a încetat un singur moment pentru a face toate eforturile posibile în aceasta direcție. Și chiar în momentul când scriem aceste rânduri, primim promisiuni despre acordarea acreditivelor.

Buletinul Revizoratului școlar al jud. Sălaj

(Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai).

No. 552—1932.

Cursuri practice pentru pomicultură.

Onor. Minister cu ordinul No. 22402—1932 ne comunică:

Domnule S-Revizor,

Cultura pomilor roditori pe lângă gospodăriile țărănești are nu numai o însemnătate în economia noastră națională, dar contribuie foarte mult la buna stare a sănătății populației rurale, fiind totodată și un mijloc de înfrumusețarea peisajului satelor.

Pentru realizarea acestui scop, Ministerul de Agricultură și Domenii a dat ordin școalelor de horticultură, agricultură și viticultură de toate gradele, să organizeze cursuri practice de pomicultură și în primul rând de altoirea pomilor.

În consecință, vă invităm să faceți cunoscut învățătorilor, cari doresc să-și sporească cunoștințele tehnice pe lângă aceste școli practice ale Ministerului de Agricultură, în epocile de lucru, că pot obține scurte concedii. Și totodată cursurile complementare învecinate, să lucreze acolo la date ce se pot fixa prin înțelegerea directorilor școlilor. — Consilier Director General, Ap. Culea. — Șeful Serviciului, T. Theodorescu.

No. 553—1932.

Stârpirea omizilor

Comunicăm spre executare instrucțiunile date cu ordinul Onor Minister No. 2241—1932.

„În regiunile de deal ale țării noastre, cultura arborilor fructiferi, este cea mai importantă sursă de venit a locuitorilor, însă această cultură este periclitată aproape în fiecare an de invaziunea omizilor.

Ministerul de Agricultură prin organele în subordine au acționat prin mijloacele ce dispun, sfătuind și impunând gospodarilor să stârpească la timp focarele de omizi.

Controlul amănunțit asupra modului cum se execută aceste

dispozițiuni, întâmpină dificultăți, din cauză că, personalul agricol este foarte redus, iar autoritățile administrative comunale, care în primul rând sunt datoare a da concursul, de multe ori fiind reprezentate prin persoane inculte, nu sunt pătrunse de sentimentul datoriei în asemenea ocazii.

Ministerul Agriculturii ne aduce la cunoștință, că anul trecut în urma dispozițiilor luate de Ministerul Instrucțiunii, s'au stărpit cu elevii școalelor rurale, un număr mare de omizi.

Socotind această chestiune de mare importanță, vă rugăm să dați dispozițiuni școlilor primare din județ, să conlucreze cu serviciile agricole județene la stărpirea omizilor. Cu deosebire cl. IV primară și cursul complimentar, vor fi obligate la aceste lucrări. Iar învățătorii cari vor lua asemenea inițiative, vor fi notați în statul personal și li se vor aduce mulțumiri pe cale publică. Este cazul să aducem laude inv. Gh. Rădășanu, com. Bogata, care anul trecut a întreprins o asemenea muncă cu folos în localitate⁴.

No. 737—1932. U Cluj / Central University Library Cluj

Expoziția Internațională a copilului

Comunicăm ordinul Onor. Minister No. 28844—1932 pentru strictă conformare, cu adaosul să ni se înainteze datele cerute în 5 zile.

Domnule S-Revizor,

Urmând ea, la 1 Mai a. e. să se deschidă Expoziția internațională a copilului, la care trebuie să participe în special elevii școalelor primare și unde trebuie să se expună prin tablouri statistice și grafice, numărul și felul tuturor organizațiilor școlare, fie sub formă de cooperative școlare, fie sub formă de case de economie, fie sub formă de cooperative de vânzare, vă rugăm ca, în acest scop să cereți tuturor direcțiilor de școli primare din județ, următoarele date pe care le veți strânge și înainta Ministerului, cât mai urgent posibil:

1. Școalele pe lângă care funcționează cooperative școlare și case de economie, cu arătarea comunei și județului respectiv;
2. Data înființării lor, cu arătarea scopului ce au;
3. Numărul membrilor la înființare și cel de azi;
4. Capitalul social la înființare și cel de azi;
5. Dacă au statute tip din ale Oficiului Cooperației, sau nu;

6. Care este cifra afacerilor pe anul în curs.

Consilier Director General, Ap. Culea. — Șeful Serviciului,
T. Theodorescu.

No. 738—1932.

Datele cursurilor complementare

Comunicăm ordinul No. 39115—1932 invitând toate direcțiunile școlare să ne înainteze datele cerute în termen de 3 zile.

„Binevoii a lua măsuri să se trimită Ministerului în timpul cel mai scurt, următoarele date privitoare la cursurile complementare:

1. Numărul elevilor pe sexe, care frecventează cursul complementar și atelierul, pe clase, din câți înscriși conform recensământului, cum și câți adulți.

2. Are cursul atelier? Ce unelte mai trebuiesc?

3. Ce se lucrează în atelier pe specialități?

4. De cine sunt plătiți maestrul și cu ce sume?

5. Studiile și practica maestrilor.

6. Ce comenzi s'au executat, sau ce desfaceri de produse ale atelierului, cum și pentru câtă sumă aproximativă într'un an?

7. Câți practică meseria inițiată în atelierul școlii?

8. Ce îndelotniciri locale ar fi de popularizat în atelierul școlii și ce culturi agricole?

9. Are școala teren agricol prin împroprietărire și ce suprafață?

10. Câți absolvenți de curs complementar a dat școala?

11. Alte observațiuni ce aveți de făcut pentru reorganizarea cursurilor complementare“.

No. 455—1932.

Date privitoare la muzee și biblioteci.

Comunicăm ordinul Inspectoratului Artelor, No. 7321 din 17 Februarie 1932 cu invitarea ca în termen de 5 zile fiecare direcțiune școlară să ne înainteze următoarele date:

1. Aveți muzeu școlar și ce colecții posedă și când s'a înființat?

2. Bibliotecă școlară funcționează pe lângă școală și câte

volumen are? Câți copii consultă biblioteca și în calcul mediu câte cărți citește un elev anual?

3. Bibliotecă populară cu câte volume? Câți săteni o citesc și câte cărți la an?

4. Societate de lectură cu elevii aveți, de când și cum funcționează?

5. Cooperativă școlară, cum și de când funcționează?

6. Aveți reuniune de cântări sau alte reuniuni și cum funcționează?

7. Se vor arăta orice creațiuni culturale înființate de corpul didactic.

„Avem onoare a vă aduce la cunoștință că Ministerul Instrucției, Cultelor și Artelor, dorește să aibă informații complete și exacte asupra *tuturor muzeelor, bibliotecilor și colecțiilor de artă sau știință*, fie că aparțin comunelor, județelor, școlilor, bisericilor, societăților culturale sau chiar persoanelor particulare.

Ca atare, vă rugăm să binovoți a ne înainta *în termen* de 20 de zile, un tablou complet de numele acestor instituții culturale și localitățile în care se află, din județul Dvs., arătându-ne totodată și felul depozitului cultural ce conțin, cantitatea și valoarea lui aproximativă.

Răspunsul va fi trimis pe adresa: Inspectoratului Artelor din Ministerul Instrucției, strada G-ral Berthelot No. 28, București“.
p. Ministru: Metes. Inspector General: Indescifrabil.

No. 687—1932.

Salutul copiilor de școală.

Personalul de control din circumscripție, în conferința sa ținută la Satu-Mare, luând în discuție salutul copiilor de școală, a hotărât și Onor. Minister cu ordinul No. 19342—1932 a aprobat, ca acest salut să se facă, la intrarea unui străin sau a oricui în școală: prin sculatul în picioare, iar în afară de școală — în toate cazurile — prin salutul obișnuit și admis de spiritul limbii noastre românești: „bună dimineța“ „bună ziua“ și „bună seara“.

Comunicăm aceste dispoziții pentru luare la cunoștință și executare întocmai, de către toți membrii corpului didactic.

Zălan, la 21 Martie 1932.

No. 758—1932.

Amânarea conferințelor generale învățătorești.

Ministerul având în vedere situația precară în care se găsește învățătorimea și lipsa mijloacelor de deplasare, a hotărât prin Decizia No. 40986 din 18 Martie, amânarea conferințelor generale prevăzute în Lege și Regulamentul învățământului primar, ce urmau a se ține în vacanța Paștelor, se vor amâna la o dată ce se va fixa ulterior.

No. 480—1932.

Inaintarea bugetelor școalelor particulare pe 1932.

Către toate Direcțiunile școalelor particulare din jud. Sălaj.

Având în vedere că nici până în prezent nu a-ți executat ordinul Onor. Serviciului Local de Învățământ Cluj No. 1615—1932 pub. în Buletinul Școlar No. 1—3—1932, Vă punem în vedere să ne înaintați bugetul pe exercițiul 1932 în 3 *exemplare în termen de 5 zile.*

Zălau, la 21 Martie 1932.

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

No. 454—1932

Procurarea aparatelor de radio

Dăm loc adresei soc. „Iluminatul“ și invităm direcțiunile școlare care doresc să-și procure aparate pe această cale să ne raporteze.

„Domnule Revizor,

Radiofonia, la gradul de dezvoltare și de perfecțiune la care a ajuns a devenit un formidabil instrument de cultură. Necesitatea lui nu mai poate fi tăgăduită de nimeni astăzi. Când este mai ales vorba de învățătorul dela țară unde el își exercitează apostolatul său didactic, aparatul de radio este chemat să împlinească un mare gol în existența lui intelectuală, prin audiții zilnice, conferințe, prelegeri cu subiecte pedagogice, literare, agricole; concerte, reprezentații de operă și teatru, pe care acest aparat le reproduce cu o precizie minunată.

De acea aparatul de radio a devenit astăzi un obiect indispensabil oricui și oriunde.

Direcțiunea Cassei Corpului Didactic dorind să vină în ajutorul acestei opere culturale, a decis să înlesnească membrilor săi procurarea de aparate de radio în condițiuni accesibile, plățile în rate lunare, în care scop ne-a autorizat cu livrarea lor.

D-nii învățători vor avea facultatea de a trece aparatul în

patrimoniul școlii, recuperându-și costul, fie prin comitetul școlar, fie prin contribuții benevole la audiții și șezători sătești.

Suntem informați că există o întreagă pletoară de agenți, cari cutreeră provincia și satele, oferind aparate de radio de calitate și proveniență dubioasă, fără nici un fel de garanții reale.

Ceeace fac aceștia cu celălalt public, ne interesează mai puțin; dar când e vorba de învățători, nu avem destule cuvinte de a-i sfătui, în folosul lor, să nu acorde prea multă încredere unor asemenea surse.

Pentru a da un impuls mai mare răspândirii radiofoniei la țară ne-am gândit să facem apel la concursul Dv.

Imbrățișând această idee a noastră, Doamnă Revizor, înțelegem dela început să ne punem cu totul la dispoziția Dv. pentru orice chestiuni de detaliu, pentru demonstrațiuni la sediul revizoratului, în fața d-lor învățători, executând o instalație permanentă, care va rămânea proprietatea instituției Dv. după un plasament de 50 aparate.

Toate aparatele livrate de noi sunt garantate pe doi ani. Deci orice aparat care va prezenta motive reale de nemulțumire, va fi imediat schimbat, sau costul restituit.

Vom sta în permanență la dispoziția radiofoniștilor pentru orice informațiuni și sfaturi practice relative la instalarea, mănuierea și întreținerea instalațiunii de radio.

Aparatele noastre de baterie pentru la țară sunt de fabricațiune suedeză montate în elegante și solide cutii de stejar lustruit.

Aparatul B. E. 3 Baby, cu 3 lămpi inclusiv o lampă tri-grilă de mare putere, cu gama de unde 200 - 2000 metri, cu dispozitiv pentru amplificarea plăcilor de gramofon, recepționând peste 30 posturi europene în difuzor, complet cu toate accesoriile și anume: Difuzor, Baterie anodică, -Acumulator și antenă Lei 5600. —

D-nilor învățători cari nu sunt înscriși încă la Casa de Credit și Ajutor a Corpului Didactic, le vom trimite formulele necesare.

Așteptăm răspunsul Dv. spre a vă trimite imprimatele respective pentru obținerea aparatelor de radio“.

Revizor școlar,
D. MĂRGINEANU.

SIGILE de orice formă și mărime, pentru orice oficii, cu prețuri convenabile se execută la tipografia „Luceafărul“ Zălau.

Editura Tipografiei „LUCEAFĂRUL“ Zălau, județul Sălaj. — 1932.

Redactor responsabil: D. Mărgineanu.